

Ομηρικά Έπη : Ιλιάδα



Γ 121-244

**Επιμέλεια:
Μαρία Βρεττού**

ΤΕΙΧΟΣΚΟΠΙΑ



Ίριδα, η θεά του ουράνιου τόξου



Γ 121-124

*Μηνύτρα στην λευκόχερην
Ελένην ήλθ' η Ίρις*

*και ομοιώθη με την αδελφήν
του ανδρός της Λαοδίκην,*

*που 'χε τον Ελικάωνα
Ανηνορίδην άνδρα*

*απ' όλες ωραιότερη
τες κόρες του Πριάμου.*

Γ 125-129

Την ήβρεν οπού ύφαινε
διπλό μεγάλο υφάδι
πορφύριο κι επάνω του
κεντούσε τους πολέμους
των χαλκοφόρων Αχαιών,
των ιπποδάμων Τρώων
που εξ αφορμής της απαρχής
εκείνοι επολεμούσαν.
Εστάθηκ' η γοργόποδη θεά
εμπρός της κι είπε:



Αριστερά γυναίκες που διπλώνουν ένα υφαντό, στο κέντρο
γυναίκες που υφαίνουν και δεξιά γυναίκες που κλώθουν.
Ζωγράφος του Άμαση



Ίριδα

Γ 130-138

«Έλα, γλυκιά μου, πράγματα να ιδείς και να θαυμάσεις των χαλκοφόρων Αχαιών, των ιπποδάμων Τρώων, αυτοί που τον πολύθρηνον αγώνα του πολέμου ν' αρχίσουν ήσαν πρόθυμοι, τώρα ησυχάζουν όλοι· έπαυσ' ο πόλεμος και αυτού γυρμένοι στες ασπίδες κάθονται κι έστησαν ορθά σιμά τους τα κοντάρια, κι ο ψυχερός Μενέλαος κι ο Πάρις εκεί κάτω με τα μακριά κοντάρια τους για σε θα πολεμήσουν· και ο νικητής ομόκλινην θα σ' έχει αγαπημένην».



Γ 139-145

Είπε η θεά και τρυφερήν
της βάζει επιθυμίαν
του πρώτου ανδρός, της χώρας της
και των γλυκών γονέων.
Κι ευθύς από τον θάλαμον
μ' ένα λευκό μαγνάδι
η Ελένη εχύθη και θερμά
τα δάκρυα της κυλούσαν.
Και δύο της θεράπαινες,
η κόρη του Πιτθέως
Αίθρα και η μεγαλόφθαλμη
Κλυμένη ακολουθούσαν.
Και των Σκαιών Πυλών ευθύς
τον πύργον ανεβήκαν.

Η Ελένη στα τείχη της Τροίας.

Leighton, Frederic, 1865. Ελαιογραφία



Γ 146-155

Και ο Πρίαμος, ο Πάνθοος, ο Λάμπος, ο Θυμοίτης,
ο Ικετάων, βλάστημα του Άρη, και ο Κλυτίος,
και δύο φρονιμότατοι Αντήνωρ και Ουκαλέγων,
όλοι των Τρώων αρχηγοί και σύμβουλοι εκαθόνταν
στον πύργον των Σκαιών Πυλών, που γέροντες ως ήσαν
είχαν αφήσει τ' άρματα, αλλ' ήσαν δημηγόροι
εξαίρετοι και ομοίαζαν τους τσίτσικες που χύνουν
από το πυκνό φύλλωμα την ιλαρή λαλιά τους.
Κι άμ' είδαν ως εσίμωνε στον πύργον την Ελένην,
συνομιλούσαν σιγανά με λόγια πτερωμένα:

Προτομή της Ελένης – Antonio Canova:



Γ 156-160

«Κρίμα δεν έχουν οι Αχαιοί,
δεν έχουν κρίμα οι Τρώες
χάριν ομοίας γυναικός
τόσον καιρόν να πάσχουν·
τώντι ομοιάζει ωςάν θεάς
η τρομερή θωριά της
αλλά και ως είναι ασύγκριτη
καλύτερα να φύγει
παρά να μείνει συμφορά
σ' εμάς και στα παιδιά μας».



Richard Cook (1784–1857)

Γ 161-170

*Και ο Πρίαμος εκάλεσε σιμά του την Ελένην:
«Προχώρησε, παιδί μου, εδώ κοντά μου να καθίσεις
τον πρώτον άνδρα σου να ιδείς, τους συγγενείς και φίλους·
συ δεν μου πταίεις, οι θεοί μου πταίουν, οπού εκείνοι
μ' έριξαν στον πολύθρηνον των Αχαιών αγώνα·
κι εκείνον τον θεόρατον να μου ονομάσεις άνδρα
που ανάμεσα των Αχαιών τόσο λαμπρά φαντάζει.
Αλήθεια, στο ανάστημα τον υπερβαίνουν κι άλλοι,
αλλ' άνδρα ως αυτόν καλόν και σεβαστόν δεν είδα
εις την ζωήν μου· φαίνεται τwόντι βασιλέας».*

Γ 171-177

Και προς αυτόν απάντησεν
η Ελένη γυνή θεία:
«Σέβας και φόβον, ω γλυκέ,
σου έχω, πεθερέ μου·
κάλλιο να είχα σκοτωθεί,
παρά να φύγ', οϊμένα,
με τον υιόν σου, αφήνοντας
τον θάλαμον, τους φίλους,
τες τρυφερές ομήλικες,
την μόνην θυγατέρα·
αλλ' έζησα· να φθείρεται
στα κλαύματα η ζωή μου.
Αλλά σ' αυτό που μ' ερωτάς
εγώ θα σου απαντήσω.





Γ 178-180

*Εκείνος είναι ο κραταιός
Ατρείδης **Αγαμέμνων**,*

*συνάμα βασιλιάς καλός
και ανδρείος πολεμάρχος*

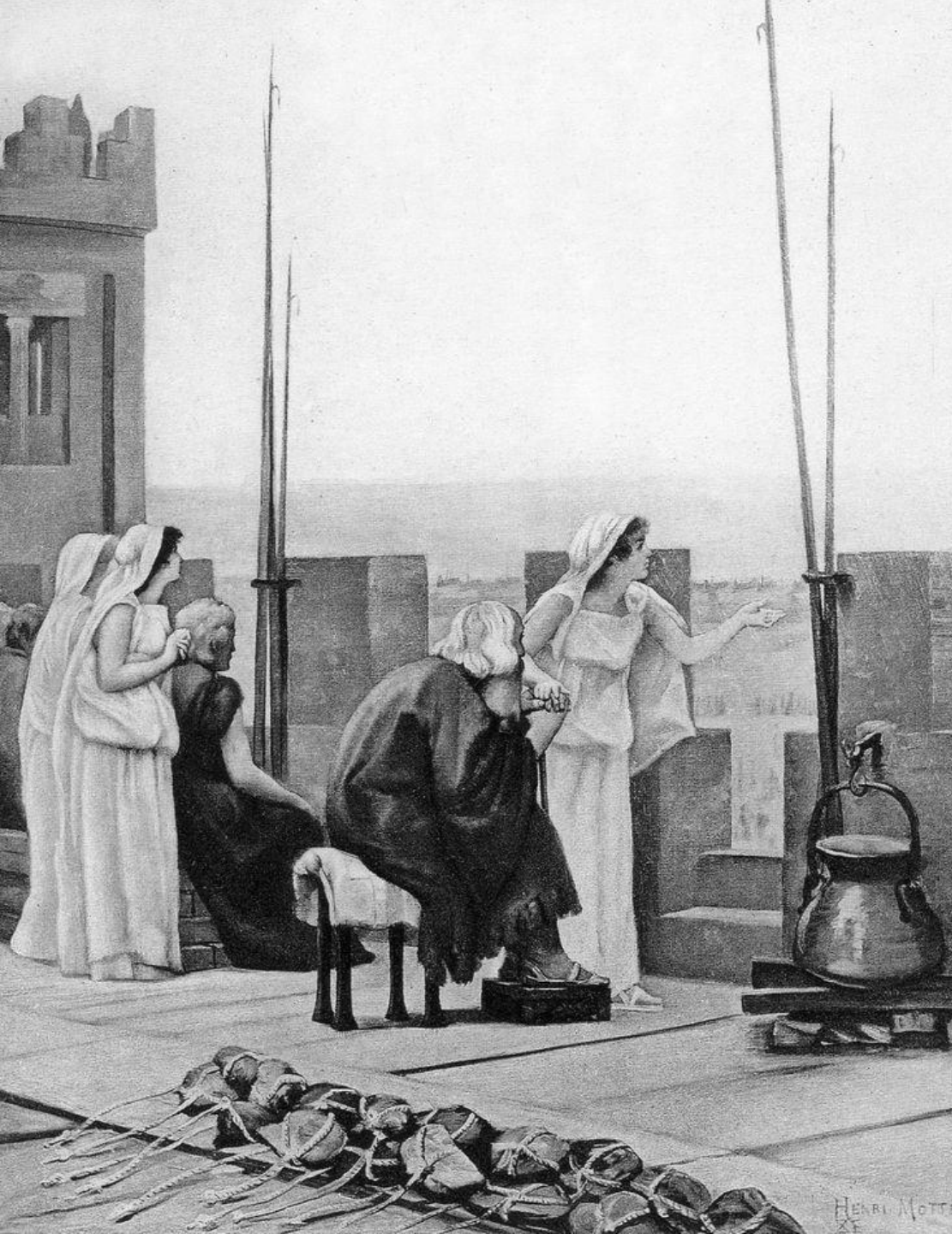
*και ανδράδελφον, έναν
καιρόν, εγώ τον είχα η σκύλα!»*

Γ 181-190

Και ο γέρος τον εθαύμασε και είπε: «Ευτυχισμένε Ατρείδη, θεαγάπητε, καλόμοιρε, τwόντι σου πρέπει τόσων Αχαιών εσύ να βασιλεύεις· και στης Φρυγίας μια φορά τ' αμπελοφόρα μέρη επήγα κι είδα πληθυσμόν Φρυγών των ιππομάχων, που τότε' εστρατοπέδευσαν στες όχθες του Σαγγάρου, του θείου Μύγδονος λαοί συνάμα και του Οτρέως, ότι βοηθός τους έφθασα κι εγώ να πολεμήσω, όταν αυτοί τες ίσανδρες κτυπούσαν Αμαζόνες· αλλ' ήσαν ολιγότεροι των Αχαιών εκείνοι».

ΠΡΙΑΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗ





Γ 191-198

Είδε κατόπι ο Πρίαμος
τον Οδυσσέα κι είπε:
«Παιδί μου, τώρα λέγε μου
ποιος είναι πάλι εκείνος·
του Ατρείδη Αγαμέμνονος
στ' ανάστημα δεν φθάνει,
αλλ' έχει αυτός πλατύτερα
τα στήθη και τους ώμους.
Άφησε κάτω τ' άρματα
στην γην την πολυθρέπτραν,
και μόνος περιφέρεται
στες τάξεις των ανδρείων·
τον παρομοιάζω με τρανό
δασύμαλλο κριάρι,
οπού διαβαίνει απέραντην
κοπήν λευκών προβάτων».

Γ 199-202

*Η Ελένη κόρη του Διός
σ' εκείνον απαντούσε:*

*«Αυτός είναι ο πολύβουλος
Λαερτιάδης Οδυσσέας*

*όπου ανετράφη στο νησί
της πετρωτής Ιθάκης*

*και πολλούς δόλους και άπειρα
σοφίσματα γνωρίζει».*



Πρεσβεία Μενέλαου και Οδυσσέα στην Τροία



Γ 203-208

Και προς αυτήν απάντησεν ο συνετός Αντήνωρ:
«Λόγον τwόντι αληθινόν, ω δέσποινα, μας είπες·
γιατ' ήλθ' εκείνος άλλοτε για σέν' αποσταλμένος
εδώ με τον Μενέλαον και φιλικά στο σπίτι
τους δέχθηκα κι εγνώρισα την πλάση και των δύο
και την μεγάλην σύνεσιν·



ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Γ 208-215

*αλλ' όταν εσταθήκαν
των Τρώων εις την σύνοδον, ο Ατρείδης τον περνούσε
με τους μεγάλους ώμους του και ότ' ήσαν καθισμένοι,
εφάνη σεβαστότερος ο θείος Οδυσσέας·
αλλ' όταν λόγους συνετούς να ειπούν στα πλήθη αρχίσαν,
γοργότατα ο Μενέλαος και σύντομα ομιλούσε,
αλλά κοφτά, γλυκά πολύ, χωρίς στιγμήν να φύγει
απ' τον σκοπόν, νεώτερος αν κι ήταν του Οδυσσέα·*

Γ 216-224

*αλλ' όταν ο πολύβουλος σηκώθηκε Οδυσσέας,
στέκονταν με τα μάτια του στη γη προσηλωμένα,
και μήτ' εμπρός το σκήπτρο του κινούσε μήτ' οπίσω
και το βαστούσε ασάλευτο σαν πράξη να μην είχε,
θα 'λεγες που 'ναι ένας μωρός κι από χολήν γεμάτος.
Αλλ' άμ' από τα στήθη του βγήκε η φωνή η μεγάλη
και ωσάν πυκνές χιονόψιχες οι λόγοι του πετιόνταν,
θνητός δεν ήταν άξιος να μετρηθεί μ' εκείνον·
και τότε δεν μας ξίπασεν η όψις του ωσάν πρώτα».*



ΟΔΥΣΣΕΑΣ



ΑΙΑΝΤΑΣ

Γ 225-227

*Και τρίτον είδ' ο γέροντας
τον Αίαντα κι ερώτα:*

*«Και αυτός ποιος είν' ο εξαίσιος,
που τους μεγάλους ώμους*

*υψώνει και την κεφαλήν
επάνω των Αργείων;»*

Γ 228-235

Απάντησε η μακρόπεπλη Ελένη γυνή θεία:
«Ο Αίας ο γιγάντιος των Αχαιών ο στύλος·
πλησίον στέκει ωςάν θεός μες στων Κρητών τα πλήθη
ο Ιδομενεύς και ολόγυρα οι Κρήτες πολεμάρχοι·
συχνά τον φιλοξένησε στο σπίτι μας ο ανδρείος
Μενέλαος, ότ' έρχονταν εκείνος απ' την Κρήτην·
κι όλους τους άλλους Αχαιούς και βλέπω και γνωρίζω
και θα ημπορούσ' αλάθευτα να ειπώ τα ονόματά τους,





Γ 236-242

*και δύο μόνον βασιλείς
να ιδώ δεν κατορθώνω*

*τον Κάστορα ιπποδαμαστήν,
τον πύκτην Πολυδεύκην·*

*κι είναι αδελφοί μου από μια
μητέρα γεννημένοι·*

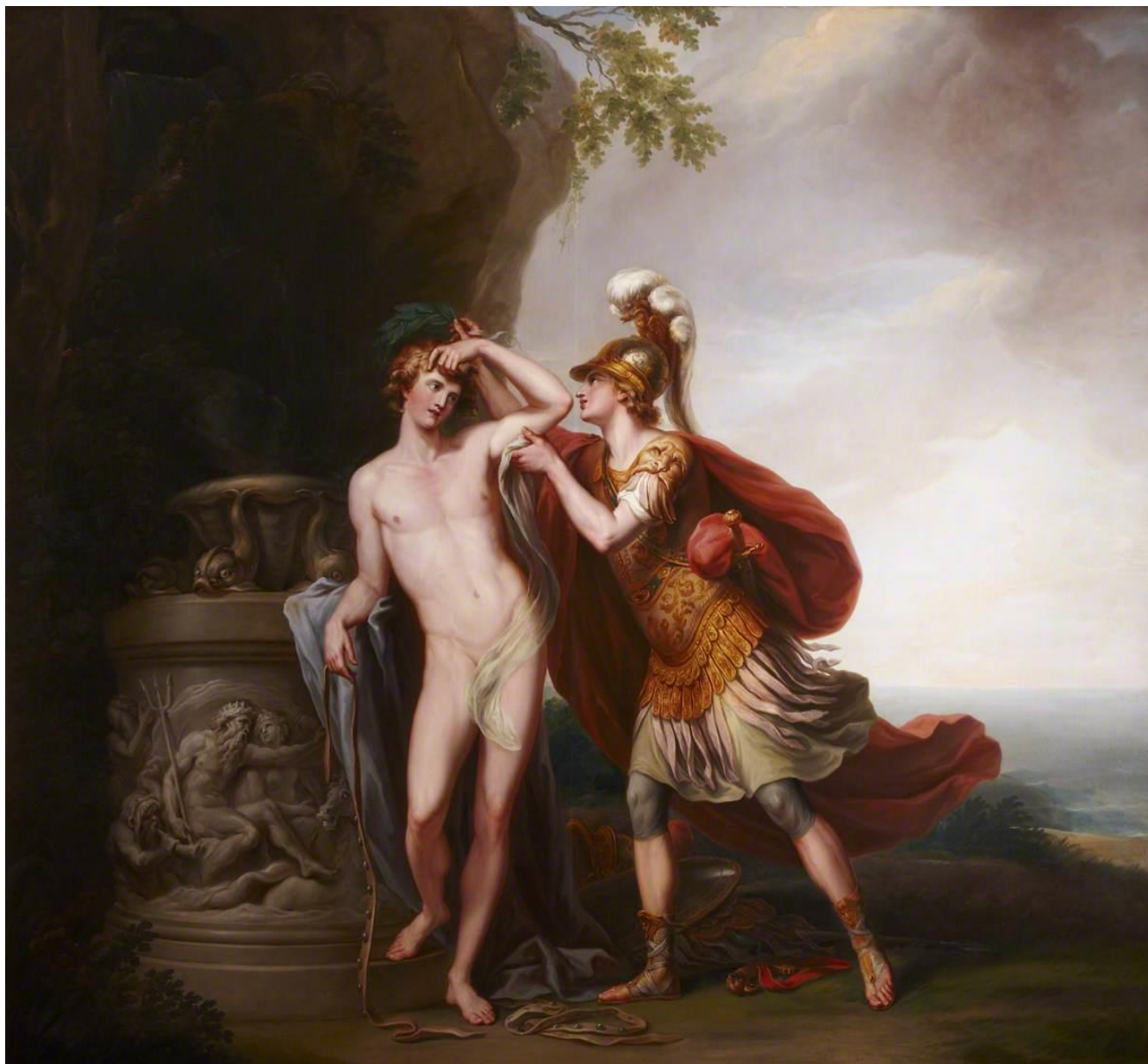
*Η Λήδα και τα παιδιά της. Η Λήδα με τα τέσσερα
παιδιά της, την Ελένη, την Κλυταιμνήστρα, τον
Κάστορα και τον Πολυδεύκη.*

Λεονάρντο ντα Βίντσι, Giampietrino, 1530

Γ 239-242

μήπως στην Λακεδαίμονα
την ποθητήν εμείναν,
ή με τους άλλους έφθασαν
κι εκείνοι στην Τρωάδα,
αλλά δεν θέλουν να φανούν
στες μάχες των ανδρείων,
μην πάρουν από τ' όνειδος
και από την εντροπή μου;»

Κάστωρ και Πολυδεύκης,
Giovanni Battista Cipriani (1783).



Γ 243-244

*Αυτά ἔλεγε και από καιρόν τους είχε η γη σκεπάσει
εκεί στην Λακεδαίμονα, στην ποθητήν πατρίδα.*



Ο θάνατος του Κάστορα. Τοιχογραφικό έργο του Φίκου, Αθήνα



Τ Ε Λ Ο Σ

